Krajowy System e-Faktur – możliwości automatyzacji procesów księgowych i ściągalności podatków w Polsce

Zofia Szubzda

Politechnika Białostocka, Wydział Inżynierii Zarządzania

e-mail: 92172@student.pb.edu.pl

Krystyna Zimnoch

Politechnika Białostocka, Wydział Inżynierii Zarządzania

e-mail: k.zimnoch@pb.edu.pl

DOI: 10.65731/az-2026-0027

Streszczenie

Krajowy System e-Fakturowania (KSeF) jest nowym kluczowym, cyfrowym narzędziem wdrażanym systematycznie w Polsce przez Ministerstwo Finansów. Głównym celem artykułu jest analiza prawno-techniczna systemu wprowadzonego w ramach modernizacji polskiej administracji publicznej, pozwalająca na wskazanie korzyści oraz wad. W pracy skoncentrowano się na szczegółowej charakterystyce automatyzacji obiegu dokumentów oraz faktur ustrukturyzowanych, a także przeanalizowaniu wpływu platformy na ściągalność podatku od towarów i usług (VAT). Dokonano również analizy porównawczej z włoskim systemem e-fakturowania. Wynika z niej, że cyfryzacja dokumentów ma znaczący wpływ na redukcję luki VAT. Przeprowadzone badanie daje wniosek, że KSeF zrewolucjonizuje polski system finansowo-księgowy, mimo że początkowa faza implementacji wiąże się z wysokimi kosztami operacyjnymi, błędami technicznymi oraz restrykcyjnymi zasadami korygowania dokumentów. Z punktu widzenia podatnika, do najważniejszych zalet systemu należy stopniowe zniesienie papierowej dokumentacji, szybszy termin zwrotu z VAT, natomiast dla organów podatkowych kluczowy jest bieżący wgląd w transakcje. Eliminuje to możliwość wystawiania faktur z wcześniejszą datą, co ogranicza ryzyko nadużyć. Polski program KSeF posiada ogromny potencjał, jednak powinien być wdrażany przy ścisłej współpracy przedsiębiorców i księgowych wraz z Ministerstwem Finansów w celu lepszego dopracowania, oraz wydajniejszego działania techniczno-informatycznego.

Słowa kluczowe

Krajowy System e-Faktur, faktura ustrukturyzowana, automatyzacja procesów księgowych, luka VAT, ściągalność podatków

Wstęp

Ściągalność podatków w każdej gospodarce stanowi istotne wyzwanie dla administracji skarbowej, która powinna podejmować działania zapobiegające utracie dochodów budżetu państwa. Problem ten dotyczy szczególnie rozliczenia podatku od towarów i usług, czyli podatku VAT. Luka VAT-owska to różnica pomiędzy potencjalnymi dochodami z VAT możliwymi do ustalenia na podstawie konsumpcji dóbr i usług z rachunków narodowych oraz faktycznymi wykonanymi dochodami z podatku VAT w ujęciu memoriałowym [Ministerstwo Finansów, 2022]. W ostatnich latach w Polsce wprowadzono szereg instrumentów cyfrowych, które znacząco przyczyniły się do uszczelnienia straty budżetowej z tytułu podatku od towarów i usług. Do najważniejszych z nich należały wprowadzenie Jednolitego Pliku Kontrolnego (JPK), pakietu paliwowego, mechanizmu podzielonej płatności - split payment [Ministerstwo Finansów, 2022]. W ślad za tymi rozwiązaniami Ministerstwo Finansów proponuje nowoczesne, cyfrowe narzędzie mające wzmocnić efektywność poboru podatku VAT - Krajowy System e-Faktur (KSeF), którego obligatoryjne wprowadzenie w Polsce zaplanowano na lata 2026-2027. System ten bazuje na dotychczasowych doświadczeniach państw Unii Europejskiej, takich jak m.in. Włochy, Hiszpania, czy Węgry, w których wprowadzenie obowiązkowego e-fakturowania przyczyniło się do zwiększenia poprawy ściągalności podatków.

Głównym celem niniejszego artykułu jest wstępna ocena KSeF jako narzędzia służącego do automatyzacji procesów księgowych oraz ściągalności podatków w Polsce oraz przeprowadzenie analizy porównawczej systemu e-fakturowania wdrożonego w wybranych państwach Unii Europejskiej.

W badaniu wykorzystano literaturę naukową, akty prawne, badania wtórne oraz dane statystyczne i raporty ze stron rządowych, przede wszystkim Ministerstwa Finansów, Krajowej Administracji Skarbowej i Ministerstwa Sprawiedliwości. Przeanalizowano również uwagi i rekomendacje dostawców programów księgowo-finansowych.

1. Przegląd literatury

Podatek od towarów i usług (ang. Value Added Tax, VAT) definiuje się jako daninę publiczną o charakterze pośrednim. W literaturze wskazuje się, że jest to wynikające z ustawy świadczenie pieniężne na rzecz Skarbu Państwa lub jednostek samorządu terytorialnego, charakteryzujące się nieodpłatnością, przymusowością oraz bezzwrotnością [Cholewińska, 2022, s. 1-3]. Podatek ten jest fundamentem dochodów budżetowych. Wprowadzony po raz pierwszy w 1968 r. przez Francję i Niemcy,

obecnie jest pobierany w ponad 160 krajach świata, tym 27 należących do UE. Pobór ten nie jest jednak całkowicie skuteczny, co przyczynia się do utraconych wpływów z tytułu VAT [Polski Instytut Ekonomiczny, 2019, s. 7-8]. Według definicji Polskiego Instytutu Ekonomicznego, luka VAT-owska to różnica między zobowiązaniami podatkowymi wynikającymi z przepisów prawa, a faktycznymi wpływami z podatku od towarów i usług do budżetu państwa [Polski Instytut Ekonomiczny, 2019, s. 5]. Deficyt ten stanowi szacunkową wartość dochodów utraconych nie tylko z powodów celowych oszustw podatkowych, ale również nieuprawnionego uchylania się od opodatkowania, upadłości przedsiębiorstw, pomyłek popełnianych przy obliczaniu i składaniu deklaracji VAT-owskich, a także błędów po stronie administracji podatkowej. Utrzymywanie się wysokiego poziomu nieprzestrzegania przepisów VAT wpływa negatywnie na poziom produktu krajowego brutto (PKB) państw oraz przyczynia się do wzrostu wysokości kosztów obsługi długu publicznego. Ponadto obniża wiarygodność państwa w opinii inwestorów oraz obywateli. Możliwa również jest destabilizacja rynku gospodarczego, gdyż powstaje nieuczciwa konkurencja między podmiotami gospodarczymi, które prawidłowo odprowadzają podatek, a tymi które się od niego uchylają [European Commission, 2026, s. 1-2; Dudek, Kotecki i Walczyk, 2026, s. 4]. Najczęściej wskazywanymi formami oszustw podatkowych w literaturze przedmiotu jest sprzedaż bez wystawienia dowodu sprzedaży faktury lub paragonu, karuzele podatkowe polegające na wystawianiu fikcyjnych "pustych" faktur w celu wyłudzenia zwrotu podatku VAT z urzędu skarbowego, tworzenie nieprawdziwych firm „słupów", które nie prowadzą rzeczywistej działalności gospodarczej [Bełdzikowski, 2015].

Podatek VAT został wprowadzony w Polsce na podstawie ustawy z dnia 8 stycznia 1993 r. o podatku od towarów i usług oraz o podatku akcyzowym. Istotna zmiana nastąpiła w 2004 roku wraz z przystąpieniem Polski do Unii Europejskiej. Reforma podatkowa umożliwiła wpasowanie się polskich regulacji do standardów obowiązujących w UE. [Ustawa o VAT, 1993; Ustawa o VAT, 2004]. Od momentu istnienia podatku VAT w Polsce, stawka VAT była zmieniana dwukrotnie. Pierwsza istotna transformacja miała miejsce z dniem 1 stycznia 2011 r, kiedy na mocy ustawy z dnia 26 listopada 2010 r. o zmianie ustawy o podatku od towarów i usług w celu ratowania finansów publicznych podniesiono stawkę podstawową z 22% do 23% oraz stawkę obniżoną z 7% do 8%, a także wprowadzono nową w wysokości 5%, która objęła m.in. książki, gazety oraz niektóre produkty spożywcze. Zastosowano również pewne ograniczenia w odliczaniu podatku VAT od zakupu samochodów osobowych oraz paliwa – przysługuje 50% prawa do odliczenia, gdy pojazd jest używany w celach prywatnych i firmowych, a także 100%, gdy jest stosowany wyłącz-

nie do celów gospodarczych. Choć zmiany te miały charakter tymczasowy, obowiązują one do dnia dzisiejszego. Należy wspomnieć również o Rządowej Tarczy Antyinflacyjnej powołanej od 1 lutego 2022 r. do 31 marca 2024 r. W związku z walką z inflacją oraz kryzysem wywołanym przez Rosję rząd zdecydował się na czasowe obniżenie stawki VAT z poziomu 5% do 0% na podstawowe produkty żywnościowe.

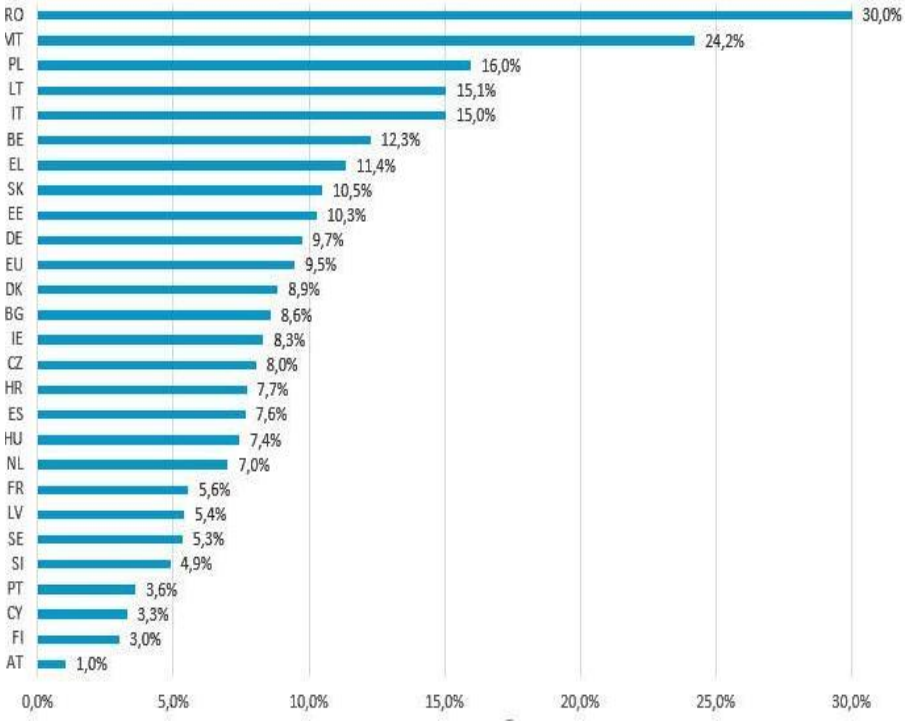

Rys. 1. Luka w podatku VAT w podziale na kraje UE (jako % teoretycznych wpływów, 2023 r.)

Źródło: opracowanie własne na podstawie [European Commission, 2025, s. 38].

Obecnie w Polsce stosuje się cztery stawki podatku: stawka podstawowa w wysokości 23% oraz stawki obniżone 8% i 5%, a także 0% stosowana przy obrocie towarów między krajami UE, a także wymiany handlowej z krajami trzecimi. Stawki obniżone stosowane są w odniesieniu do ściśle określonych towarów lub usług wskazanych w przepisach ustawy. Ponadto przepisy określają zwolnienia z tytułu

VAT w określonych przypadkach, głównie w zakresie usług edukacyjnych, medycznych, finansowych oraz określonych wyjątkach [Ministerstwo Finansów, 2026; Ministerstwo Finansów 2025a]. Problem wysokiej luki VAT-owskiej w Polsce jest istotny, ponieważ kraj ten jest jednym z państw Unii Europejskiej o jej najwyższym poziomie. Jak wskazuje Instytut Finansów Publicznych, oznacza to, że każdego roku budżet państwa traci dochody podatkowe liczone w miliardach złotych. To miało główny wpływ na przyspieszenie prac nad KSeF. Wysoka luka VAT ogranicza możliwości inwestycyjne państwa i zniekształca warunki konkurencji, co czyni optymalizację ściągalności podatku priorytetem narodowym [Instytut Finansów Publicznych, 2024, s. 4].

Według najnowszych danych Komisji Europejskiej z 2023 roku, Polska zajmuje trzecie miejsce w UE pod względem wysokości luki VAT-owskiej - wynosi ona około 16%, szacunkowo 47,5 mld zł rocznie (Rys. 1).

Wyższe wartości odnotowano jedynie na Malcie (24,2%) oraz w Rumunii (30%). Jednocześnie dane te pokazują duże zróżnicowanie w skali całej Unii Europejskiej - ubytek w dochodach VAT waha się od około 1% do nawet 30%, co wskazuje na znaczące różnice w skuteczności systemów podatkowych, poziomie cyfryzacji administracji oraz spójności regulacji prawnych między państwami członkowskimi UE. Wynik w Polsce jest lepszy niż w poprzednich latach, co jest efektem m.in. wprowadzenia Jednolitego Pliku Kontrolnego (JPK) - mimo to system wymaga nieustannej automatyzacji idącej w parze z postępem technologicznym i skalą globalizacji.

2. KSeF – opis działania

W ramach modernizacji systemów podatkowych oraz procesów księgowych rząd polski wykorzystał nowe rozwiązania technologiczne. Według nowelizacji ustawy o podatku od towarów i usług, opublikowanej w Dz. U. z 2025 r. poz. 775 z dnia 16.06.2025 r., Krajowy Systeme-Fakturowania (KSeF) jest innowacyjnym systemem teleinformatycznym stworzonym oraz zarządzanym przez Ministerstwo Finansów [Ministerstwo Finansów, 2025a]. Służy on do wystawiania, przesyłania, odbierania oraz przechowywania faktur ustrukturyzowanych - dokumentów sporządzonych w formacie XML (zastępującym dotychczasowy plik PDF), które posiadają swój unikalny numer identyfikacyjny KSeF i mogą być wystawiane wyłącznie poprzez platformę KSeF. Taka faktura jest wystawiana według struktury logicznej FA(3). Format tej faktury musi umożliwić odbiorcy odczytanie ważnych danych takich jak m.in. datę sprzedaży, datę kwoty, dane kontrahenta [Burchart, 2022, st. 3]. Pobranie faktury z KSeF jest jednoznaczne z akceptacją przyjęcia

dokumentu i jej otrzymaniem przez kontrahenta [Ksiegowosc24, 11.04.2026]. KseF wykorzystuje możliwości jakie posiadają zintegrowane systemy klasy ERP, łączące w sobie moduł FK z szeregiem innych modułów niezbędnych w zarządzaniu firmą. System integruje się z programami finansowo - księgowymi ERP, co umożliwia automatyczne pobieranie faktur oraz d kretowanie operacji księgowych, co wcześniej odbywało się manualnie. Wszystkie dokumenty wystawiane w systemie są przechowywane przez 10 lat co ułatwia ich archiwizację - nie ma konieczności prowadzenia dokumentacji papierowej.

KSeF służy usprawnieniu systemu fakturowania oraz ujednoliceniu obiegu dokumentów w obrocie gospodarczym. Zarówno przedsiębiorcy, jak i organy podatkowe mają stały wgląd w dane w czasie rzeczywistym, co zwiększa transparentność i umożliwia bieżącą kontrolę. Pierwsze zapowiedzi oraz prace projektowe Ministerstwa Finansów dotyczące wprowadzenia zautomatyzowanego systemu e-fakturowania pojawiły się w 2020 roku. Od 1 stycznia 2022 roku korzystanie z niego było dobrowolne. Obowiązkowe wdrożenie było pierwotnie zaplanowane na styczeń 2024 roku, lecz audyt wskazał na niedopracowanie oraz liczne błędy, stąd nastąpiło przesunięcie terminów. Obecnie KSeF w Polsce jest wprowadzany stopniowo [Ministerstwo Finansów, 2025a]:

- Od 1 lutego 2026 r. - obowiązek dla dużych przedsiębiorców, którzy w 2024 r. osiągnęli sprzedaż (wraz z kwotą podatku) powyżej 200 mln zł.;
- Od 1 kwietnia 2026 r. - obowiązek dla pozostałych przedsiębiorców - czynnych oraz tych zwolnionych z VAT (z wyłączeniem najmniejszych "wykluczonych cyfrowo" jednostek);
- Od 1 stycznia 2027 r. - obowiązek najmniejszych podmiotów o miesięcznej sprzedaży nieprzekraczającej 10 tys. zł.

Z interpretacji ustawy o podatku VAT wynika, że obowiązek korzystania z KSeF dotyczy przede wszystkim transakcji dokonanych między przedsiębiorcami (B2B). W przypadku transakcji realizowanych z udziałem konsumentów (B2C) korzystanie z systemu KSeF nie jest obowiązkowe i jest wyłącznie na wyraźne żądanie osoby kupującej [Ustawa o podatku od towarów i usług, 2004, art. 106ga ust. 2 pkt 4 z późniejszymi zmianami]. Konsument ma prawo zgłosić chęć otrzymania dowodu zakupu w terminie do trzech miesięcy od momentu, w którym dokonano transakcji. W takiej sytuacji sprzedawca może wystawić fakturę w systemie KSeF, jednak musi pamiętać o specyficznej formie jej dostarczenia. Klienci indywidualni nie mają obowiązku korzystania z rządowej platformy, stąd też taki dokument musi być przekazany poza systemem - na przykład w formie wydruku papierowego lub PDF. Taki plik jest jedynie wizualizacją dokumentu ustrukturyzowanego opatrzoną m.in. nu-

merem identyfikacyjnym KSeF oraz kodem QR. Dobrowolne wykorzystywanie systemu KSeF w relacjach B2C może jednak przynosić korzyści głównie po stronie przedsiębiorców, ponieważ umożliwia im to standaryzację procesu księgowania oraz upraszcza przechowywanie dokumentacji księgowej w jednym miejscu [INFOR, 18.04.2026].W razie wystąpienia awarii KSeF uniemożliwiającej wystawianie faktur, sprzedawcy mają możliwość generowania ich poza systemem. Dokumenty te są uważane za pełnoprawne, uprawniające nabywcę do odliczenia VAT. Muszą być one wystawione w formacie FA(3). Przedsiębiorca ma obowiązek niezwłocznie dodać dokumenty do systemu nie później niż w ciągu tygodnia od dnia zakończenia awarii w celu nadania numeru KSeF [Ministerstwo Finansów, 2025a].

3. Automatyzacja procesów księgowych i JPK

Prowadzenie ksiąg rachunkowych opiera się na kilku procesach, które w przeważającej mierze składają się z czynności powtarzalnych, a więc poddających algorytmizacji. Z tego powodu do księgowości coraz szerzej wkracza automatyzacja, uwalniająca księgowych od monotonii ręcznego wprowadzania danych lub w znaczącym stopniu czynności te ograniczająca. Procesem równoległym i komplementarnym jest digitalizacja coraz większej ilości danych zewnętrznych, a także rozwój i integracja oprogramowania. Automatyzacja procesów księgowych nie jest czymś, co rozpoczęło się obecnie - w pewnych obszarach jest już od długiego czasu. Może ona być rozpatrywana co najmniej na poziomach:

- oprogramowania księgowego;
- pozyskiwania, przetwarzania i lokowania w systemie finansowo-księgowym (systemie FK) elektronicznych danych zewnętrznych;
- sprawozdawczości finansowej i podatkowej [Zeszyty Metodyczne Rachunkowości, 2023, s. 6].

Zakres automatyzacji procedur dostępnych na poziomie oprogramowania uzależniony jest od posiadanego oprogramowania i jego klasy, a także od umiejętności osób obsługujących te systemy. Najwięcej możliwości posiadają zintegrowane systemy klasy ERP, łączące w sobie moduł FK z szeregiem innych modułów niezbędnych w zarządzaniu firmą, np.: kadrowo-płacowy, zarządzania środkami trwałymi, handlowo-magazynowy, zarządzania procesem produkcji, zarządzania relacjami z klientem (CRM), logistyki, kadrowo-płacowy, zarządzania środkami trwałymi, handlowo-magazynowy, zarządzania procesem produkcji, zarządzania relacjami z klientem (CRM), logistyki.

Wprowadzenie obligatoryjnego systemu KSeF stanowi jedną z najbardziej przełomowych reform w historii polskiej gospodarki, pełniąc rolę centralnego systemu

gromadzącego dane o obrocie gospodarczym w czasie rzeczywistym [European Commission, 2026]. KSeF zapewnia automatyzację w obrębie danych zewnętrznych. Coraz więcej danych i dokumentów finansowych posiada postać cyfrową lub może do takiej postaci zostać przetworzona. Do chwili obecnej najbardziej typowe obszary to pliki JPK (szczególnie JPK_V7 i JPK_Faktura) oraz zestawienia operacji bankowych, a teraz - faktury elektroniczne tworzone w Krajowym Systemie e-Faktur (KSeF). Dane zewnętrzne mogą zostać pobrane ze źródła zewnętrznego, skonwertowane do postaci zapisów księgowych, a następnie zadekretowane (automatycznie lub ręcznie) i po weryfikacji zaksięgowane. Istotne znaczenie ma tu art. 20 ust. 5 ustawy o rachunkowości, w myśl którego przy prowadzeniu ksiąg rachunkowych przy użyciu komputera za równoważne z dowodami źródłowymi uważa się zapisy w księgach rachunkowych, wprowadzane automatycznie za pośrednictwem urządzeń łączności, informatycznych nośników danych lub tworzone według algorytmu (programu) na podstawie informacji zawartych już w księgach, przy zapewnieniu, że podczas rejestrowania tych zapisów zostaną spełnione co najmniej następujące warunki:

1) uzyskają one trwale czytelną postać zgodną z treścią odpowiednich dowodów księgowych;
2) możliwe jest stwierdzenie źródła ich pochodzenia oraz ustalenie osoby odpowiedzialnej za ich wprowadzenie;
3) stosowana procedura zapewnia sprawdzenie poprawności przetworzenia odnośnych danych oraz kompletności i identyczności zapisów;
4) dane źródłowe w miejscu ich powstania są odpowiednio chronione, w sposób zapewniający ich niezmienność, przez okres wymagany do przechowywania danego rodzaju dowodów księgowych [Zeszyty Metodyczne Rachunkowości, 2023, s. 6].

Rozwiązanie technologiczne KSeF pełni kontynuację wcześniej podjętych działań cyfrowych takich jak Jednolity Plik Kontrolny (JPK). JPK sam w sobie zrewolucjonizował polski system skarbowy, przyczyniając się do znaczącego ograniczenia przestępczości podatkowej. JPK [ifirma, 2026] jest dokumentem elektronicznym o ustandaryzowanym formacie elektronicznym (XLM) składającym się z dwóch części:

- ewidencyjnej - rejestru VAT sprzedaży i zakupu;
- deklaracyjnej - deklaracja za okres rozliczeniowy w kształcie zbliżonym do deklaracji VAT składanej w okresie do końca września 2020 r.

Narzędzie to umożliwia organom skarbowym automatyczną kontrolę odprowadzania podatku VAT bez konieczności fizycznych kontroli na miejscu u podatnika, jak było to konieczne przy deklaracji VAT-owskiej. Znacząca różnica pomiędzy

JPK, a KSeF-em jest taka, że Jednolity Plik Kontrolny opiera się na raportowaniu po zakończeniu okresu rozliczeniowego, a Krajowy System e-Fakturowania wprowadza model raportowania bieżącego - dzięki temu urząd skarbowy może natychmiast zidentyfikować wszelkie nieprawidłowości. Ta zmiana jest istotna dla rewolucji polskiego systemu księgowości. Przy wdrożeniu KSeF, JPK_V7 zmienia swoje dotychczasowe działanie - przestaje być dokumentem wtórnym składanym ręcznie na koniec okresu rozliczeniowego. Dzięki temu, że każda faktura posiada unikalny identyfikator nadany przez system rejestry zakupów i sprzedaży mogą być w systemie generowane niemal natychmiast. KSeF może integrować się z plikami JPK i dzięki temu optymalizuje się nadzór nad poprawnością rozliczeń podatkowych. Ministerstwo Finansów może zweryfikować integralność danych, obejmujące zarówno prawo do odliczenia VAT, jak i rzetelność stosowanych stawek czy daty powstania obowiązku podatkowego. Implementacja KSeF w połączeniu ze sztuczną inteligencją (AI) oraz uczeniem maszynowym (ML) może okazać się rewolucyjny w wyznaczaniu nowego standardu w sposobie księgowania [EraIT, 2024]. Dzięki temu, że dokumenty przechowywane w systemie mają postać XML i są ujednolicone według jednego wspólnego wzoru, możliwe jest dokonanie precyzyjnej segmentacji transakcji według różnych kategorii np. z podziałem na rodzaj produktów, historię podobnych usług. Ponadto system ten umożliwia integrację procesów płatniczych z systemami bankowymi - automatyczna windykacja, dostawanie przypomnień z terminami płatności. Dodatkowo połączenie KSeF-u z AI staje się dobrym narzędziem analitycznym ułatwiającym tworzenie dashboardów - automatyczne pobieranie potrzebnych danych takich jak koszty w podziale na kategorie, rentowność umożliwia tworzenie wizualizacji wspomagających funkcje zarządzania w np. programie Power BI.

4. Kontrola odliczania VAT w KSeF-ie

Wraz z modernizacją systemu finansowo-księgowego wnioskodawcom dalej niezmiennie przysługuje podstawowe prawo do odliczenia podatku naliczonego. Obowiązuje ono podatników prowadzących działalność VAT-owską pełną, lub częściową (będących na tzw. białej liście), zaś wyjątkiem są osoby zwolnione z tego obowiązku, czyli m.in. świadczące usługi medyczne, finansowe, edukacyjne, oraz takie, które kupują na użytek prywatny [Poradnik Przedsiębiorcy, 2026]. Jedyne co się zmienia to pewien aspekt techniczny. Ta podstawowa zasada wynika z art. 86 ust. 1 ustawy o VAT. Zgodnie z jego brzmieniem, podatnikowi prowadzącemu działalność gospodarczą w rozumieniu ustawy o VAT, przysługuje prawo do

obniżenia kwoty podatku należnego o kwotę podatku naliczonego w zakresie, w jakim nabywane przez niego towary i usługi są wykorzystywane do wykonywania czynności opodatkowanych. Decydujące znaczenie dla oceny istnienia prawa do odliczenia podatku naliczonego ma zamierzony (deklarowany) związek podatku naliczonego z czynnościami opodatkowanymi. Przy czym związek ten może mieć charakter bezpośredni lub pośredni. Zasada ta obowiązuje również obecnie, tj. po wdrożeniu obowiązkowego KSeF, z tym jednak zastrzeżeniem, że datą otrzymania takiej e-faktury przez nabywcę jest dzień przydzielenia jej przez KSeF numeru identyfikującego tę fakturę w Systemie. Celem faktury - jak wyjaśniają organy podatkowe - jest przede wszystkim udokumentowanie rzeczywistego przebiegu zdarzeń gospodarczych, zarówno pod względem przedmiotu transakcji, jak i podmiotów biorących w niej udział. Zatem zasadniczo o prawidłowości faktur wystawianych i otrzymywanych przez podatników powinny decydować przede wszystkim ustalenia, czy dokumenty te potwierdzają rzeczywiste transakcje handlowe między określonymi podmiotami [Poradnik VAT, 2026]. W przeszłości za datę jej otrzymania uznawano dzień fizycznego doręczenia dokumentu odbiorcy. Po wprowadzeniu KSeF uległo to zmianie, a więc obecnie za moment otrzymania uważa się moment wprowadzenia faktury ustrukturyzowanej do platformy i jej nadania, o ile nabywca zgodził się na tę formę komunikacji. W przypadku braku takiej zgody i korzystania z wizualizacji dokumentów, decydująca pozostaje data faktycznego otrzymania faktury. KSeF skraca czas zwrotu podatku od wartości dodanej z 60 do 40 dni.

W. Modzelewski, były minister finansów i prekursor rozwiązań podatkowych w zakresie VAT w Polsce, wskazuje jednak na poważną lukę w nowelizacji z 2025 roku ustawy o podatku od towarów i usług. Zmiana brzmienia ustawy o VAT art. 86 ust. 8 pkt 1 doprowadziła do sytuacji, w której podatnicy mogą refakturować czynności, które w Polsce są zwolnione z opodatkowania, na zagranicznych pośredników oraz dzięki temu uzyskać zwrot podatku naliczonego poza granicami kraju. Autor mówi o tym, że jest to błąd podstawowy, niezgodny z prawem obowiązującym w UE, jednakże jest on na korzyść podatnika i nie można odmówić zwrotu z niego w wyniku treści ustawy. Jest to sprzeczne z działaniem KSeF, ponieważ przyczynia się do pogłębiania szarej strefy [Modzelewski, 2025]. Ponadto w kolejnej wypowiedzi wskazał na problem unijnego systemu VAT oraz tego, że KSeF w pełni nie zniweluje problemu luki VAT-owskiej, jeśli nie zmieni się ustawa. Apeluje on o napisanie ustawy o podatku VAT od nowa, aby broniła interesu publicznego oraz uczciwych podatników od nadużyć, bo bez tego cyfrowy system e-fakturowania tylko pozornie zniwelują problem luki [Modzelewski, 2026].

5. Dyskusja wyników

System KSeF czerpie swoją inspirację z rozwiązań innych krajów Unii Europejskiej, które już od lat skutecznie wdrażają elektroniczne fakturowanie. To właśnie z ich doświadczeń może skorzystać polska administracja skarbowa. Dobrym wyznacznikiem skuteczności wprowadzenia nowych narzędzi i ulepszenia systemów poboru podatku jest to, jaki wywierają one wpływ na niwelowanie luki VAT-owskej. W tej części artykułu zaprezentowane zostaną przykłady zastosowania elektronicznych systemów oraz ich skutki w poprawie ściągalności podatków.

Najbardziej spektakularnym przykładem są Włochy, które jako pierwsze z państw UE zastosowały system e-fakturowania dla transakcji Business-to-Business (B2B) oraz Business-to-Consumer (B2C). Ich narodowa platforma to Fatturazione Electronica, w ramach której wszystkie dokumenty są przesyłane i odbierane za pośrednictwem centralnego systemu Sistema di Interscambio (SDI) [amavat®, 2026], Proces wdrażania elektronicznych faktur był etapowy - na początku od roku 2013 na mocy dyrektywy rady UE, administracja publiczna jako pierwsza zaczęła stosować tę platformę w ramach Business-to-Government (B2G) [Dyrektywa Rady UE 2018/593]. Od 2019 roku korzystanie stało się obligatoryjne również w obrocie prywatnym dla B2B oraz B2C. Faktury są generowane w ustrukturyzowanym formacie XML (FatturaPA). System ten opiera się na modelu Continuous Transaction Controls (CTC), co oznacza, że każda faktura jest przesyłana początkowo do SDI, tam jest weryfikowana przez Włoską Agencję Skarbową (Agenzia delle Entrate) pod względem poprawności technicznej oraz prawdziwości danych. Takie rozwiązanie uniemożliwia wprowadzanie fikcyjnych lub fałszywych danych, a administracja skarbowa ma pełny wgląd w bieżąco rejestrowane transakcje. Na przedsiębiorców są nałożone bardzo restrykcyjne przepisy - mają oni maksymalnie 12 dni na przesłanie faktur bieżących do SDI lub do 15 dni po zakończeniu miesiąca w przypadku faktur odroczonych. W przeciwnym wypadku są na nich nakładane duże kary pieniężne określone w przepisach karnoskarbowych [Dekret Ustawodawczy, 2018]. Faktury są archiwizowane w systemie przez 10 lat.

Wdrożenie SDI wywarło wpływ na zmianę w luce podatku VAT. Komisja Europejska na podstawie danych zgromadzonych przez włoskie Ministerstwo Gospodarki i Finansów oszacowała jak zmieniał się pobór podatku po zastosowaniu e-fakturowania.

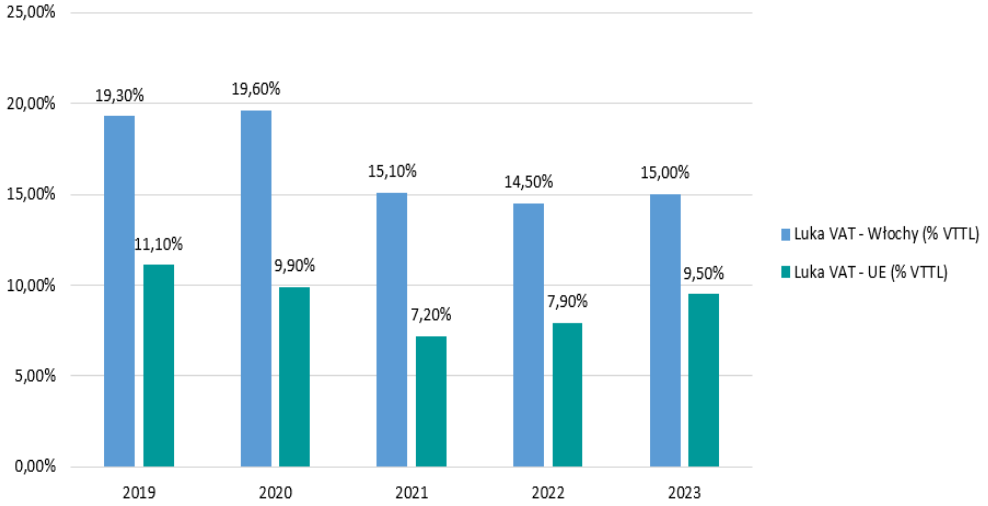

Rys. 2. Luka w podatku VAT we Włoszech w porównaniu z państwami UE (jako % teoretycznych wpływów, 2019-2023 r.)

Źródło: opracowanie własne na podstawie [European Commission, 2025, s. 114].

W 2019 roku, na początku wprowadzenia nowego cyfrowego rozwiązania, luka VAT-owska wynosiła 19,3%, co odzwierciedla wysokie problemy z poborem podatku od towarów i usług, ponieważ wtedy średnia w krajach UE wynosiła 11,10% [European Commission, 2025]. Włochy zajmowały 25 miejsce wśród państw Unii Europejskiej pod względem ściągalności podatku VAT. Przełom i stopniowy spadek zauważono w latach 2020-2022, kiedy e-fakturowanie stało się obligatoryjnym narzędziem. Oprócz tego należy również wspomnieć, że Włochy w tych latach wprowadziły program "Superbonus 110", który miał na celu stymulację gospodarki po pandemii COVID-19. Polegał on na przyznaniu podatnikom ulgi w wysokości 110% kosztów poniesionych na termomodernizację budynków mieszkalnych w pięciu równych ratach. Podatnicy mogli odliczyć te wydatki od podatku - to również miało skuteczny wpływ na zwiększenie przejrzystości w kwestii transakcji budowlanych poprzez częstsze wykorzystywanie systemu SdI, kiedy dawniej te koszty były skutecznie utajniane [https://pro.rp.pl/nowe-rynki/art17055321-superbonus-czyli-wloska-szansa-dla-polskich-firm, 2026]. Rok 2022 przyniósł najlepszy rezultat - luka formowała się wtedy na poziomie 14,5%. W roku 2023 wzrosła nieznacznie do 15,0%, czyli o 0,5 punktów procentowych więcej w porównaniu z poprzednim rokiem. Spowodowane to było wzrostem PKB realnego w tym czasie, co zazwyczaj

sprzyja zwiększeniu luce podatkowej. Wzrost ten był jednak stosunkowo niewielki, co świadczy o skuteczności automatyzacji procesu poboru podatku. Podsumowując, luka VAT-owska od momentu wdrożenia obniżyła się o około 4 punkty procentowe.

Podsumowanie

Przedstawiona analiza modernizacji systemu fakturowania we Włoszech pozwala sformułować optymistyczne wnioski i przewidywania również dla Polski. Doświadczenia tego kraju wskazują, że wdrożenie KSeF może skutecznie przyczynić się do ograniczenia luki VAT-owskiej. Jednocześnie nadal istnieją obawy związane z ryzykiem cyberataków, potencjalnymi niedoskonałościami regulacyjnymi oraz rosnącymi kosztami wdrożenia i utrzymania systemu [Ministerstwo Finansów, 2025]. KSeF ma duży potencjał, jednak jego efektywność będzie zależała od właściwego wdrożenia, opartego na ścisłej współpracy przedsiębiorców, księgowych oraz Ministerstwa Finansów. Tylko takie podejście umożliwi dopracowanie rozwiązań prawnych i zapewnia sprawne funkcjonowanie systemu od strony technicznej. Na obecnym etapie w Polsce nie jest jeszcze możliwe precyzyjne oszacowanie wymiernych efektów w zakresie poprawy ściągalności podatku VAT. Wynika to z relatywnie krótkiego okresu funkcjonowania systemu oraz etapowego wprowadzania obowiązków dla poszczególnych przedsiębiorstw, co uniemożliwia sformułowanie pełnych wniosków. Proces wdrożenia przynosi już teraz odczuwalne skutki objawiające się przede wszystkim wzrostem kosztów zarówno dla przedsiębiorców, jak i dla księgowych. Pierwszym z nich jest dynamiczny wzrost cen usług finansowo-rachunkowych, które według opinii przedsiębiorców mogły wzrosnąć nawet o 30% w związku z wprowadzeniem KSeF [Radio Rzeszów, 2026]. Biura rachunkowe tłumaczą, że choć sam system e-fakturowania jest bezpłatny, podniesienie kosztów świadczonych usług jest związane z aktualizacją nowych programów, integracją systemów, przeprowadzeniem serii szkoleń dla pracowników. Dodatkowo, na księgowych spoczywa teraz większa odpowiedzialność karno-skarbowa za niedopełnienie terminów, prawidłowe rozliczenia [Rachunkowość, 2026; Wiol Blog, 2026]. Choć cyfryzacja systemu e-fakturowania miała w swoim założeniu usprawnić proces wystawiania, przechowywania, dostarczania faktur, obecnie w fazie wdrażania efekt ten nie jest jeszcze w pełni osiągany. Pojawia się nowy istotny problem - podwójny obieg faktur. Przedsiębiorcy, przyzwyczajeni do dotychczasowych rozwiązań, często nadal przesyłają dokumenty mailem jako pliki PDF, a później dodatkowo wprowadzają je do KSeF. Zwiększa to czasochłonność wykonywanej pracy przedsiębiorcy, a także może wprawić to odbiorcę w poważny błąd i doprowadzić do po-

dwójnej zapłaty lub zawyżenia odliczonego podatku VAT [INFOR, 2026]. Jak informuje Gazeta Prawna, obecni księgowi skarżą się na "braki lub niejasności w wytycznych Ministerstwa Finansów, trudności z uprawnieniami, certyfikatami i autoryzacją oraz opóźnienia w przetwarzaniu dokumentów" [Gazeta Prawna, 2026].

Aby móc należycie ocenić wpływ KSeF na automatyzację procesów księgowych w Polsce należy poczekać do końca drugiego kwartału. Dopiero po tym, jak obowiązek korzystania z systemu zostanie wdrożony we wszystkich rodzajach działalności przedsiębiorstw, zostaną naprawione błędy techniczne oraz informatyczne, będzie można sformułować prawidłowe konkluzje.

ORCID iD

Krystyna Zimnoch: https://orcid.org/0000-0002-1900-9895

Literatura

1. *Akceptacja faktury poprzez jej pobranie z systemu KSeF* (2025), Ksiegowosc24.pl, https://ksiegowosc24.pl/otrzymanie-faktury-w-krajowym-systemie-e-faktur-ksef-czy-oznacza-to-uznanie-zobowiazania/ [11.04.2026].
2. *Art. 20 ust. 5 ustawy o rachunkowości* (Ustawa z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości).
3. *Czy KSeF podwyższy koszty prowadzenia firmy?*, Wiol Blog (2025), https://wiol.com.pl/blog/czy-ksef-podwyzszy-koszty-prowadzenia-firmy/ [20.04.2026].
4. Dekret Ustawodawczy n. 148/2018 (Włochy).
5. *Digital Building Blocks – eInvoicing*, European Commission (2026), https://ec.europa.eu/digital-building-blocks/sites/pages/viewpage.action?pageId=860848167 [20.04.2026].
6. *Dyrektywa Rady UE 2018/593 z dnia 16 kwietnia 2018 r. zmieniająca dyrektywę 2006/112/WE*, https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/?uri=CELEX%3A32018L0593 [18.04.2026].
7. *E-fakturowanie we Włoszech – przegląd i analiza modelu SdI*, amavat® (2024), https://amavat.pl/e-fakturowanie-we-wloszech/ [15.04.2026].
8. *Faktury ustrukturyzowane w obrocie gospodarczym. Korzyści i wyzwania dla przedsiębiorców*, Burchart R. (2022), „Prace Naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu", vol. 66, nr 3, s. 1–12 [18.04.2026].
9. *Firmy krytycznie oceniają pierwszy etap wdrożenia KSeF*, Gazeta Prawna (2026), https://www.gazetaprawna.pl/podatki/ksef/artykuly/11224280,firmy-krytycznie-oceniaja-pierwszy-etap-wdrozenia-ksef.html [20.04.2026].

10. *Informacja dotycząca liczenia luki VAT*, Ministerstwo Finansów (2025a), https://www.gov.pl/web/finanse/informacja-dotyczaca-metody-liczenia-luki-vat [20.03.2026].
11. *Jak firmy poradziły sobie z wdrożeniem KSeF*, Rzeczpospolita (2025), https://pro.rp.pl/krajowy-system-e-faktur-ksef/art44139601.html [18.04.2026].
12. *Jak KSeF zmienił rzeczywistość księgowych*, Rachunkowość (2026), https://rachunkowosc.com.pl/jak-ksef-zmienil-rzeczywistosc-ksiegowych [20.04.2026].
13. *Krajowy System e-Faktur – pliki do pobrania, dokumentacja techniczna i struktury logiczne FA(2)*, Ministerstwo Finansów (2025b), https://ksef.podatki.gov.pl/pliki-do-pobrania-ksef-20/ [18.04.2026].
14. *KSeF + AI + automatyzacja finansów – 5 możliwości, których nie znasz*, EraIT (2024), https://www.erait.pl/wiedza/blog/ksef-ai-automatyzacja-finansow-5-mozliwosci-ktorych-nie-znasz [16.04.2026].
15. *KSeF 2.0: wizualizacja faktury, podwójny obieg dokumentów, biurokracja*, INFOR (2025a), https://ksiegowosc.infor.pl/wiadomosci/7510631,ksef-20-wizualizacja-faktury-podwojny-obieg-dokumentow-biurokracja.html [18.04.2026].
16. *KSeF 2026: problemy z duplikatami i podwójnym księgowaniem*, INFOR (2026), https://ksiegowosc.infor.pl/ksef/7527053,ksef-2026-problemy-z-duplikatami-podwojnym-ksiegowaniem.html [20.04.2026].
17. *KSeF z perspektywy przedsiębiorców – jak firmy radzą sobie z nowym systemem fakturowania?*, IFIRMA (2025), https://www.ifirma.pl/blog/ksef-z-perspektywy-przedsiebiorcow-jak-firmy-radza-sobie-z-nowym-systemem-fakturowania/ [10.04.2026].
18. *Księgowi wobec KSeF: jak obowiązkowa cyfryzacja fakturowania zmienia codzienne obowiązki*, INFOR (2025b), https://ksiegowosc.infor.pl/vademecum/ksiegowi-rewidenci/7560204,ksiegowi-wobec-ksef.html [18.04.2026].
19. *Luka VAT w Polsce 2000–2025: przyczyny, działania, efekty*, Instytut Finansów Publicznych (2025), https://ifp.org.pl/publikacje/ [18.04.2026].
20. *Luka VAT w Polsce – Raport finałowy*, Instytut Finansów Publicznych (2026), https://www.ifp.org.pl/wp-content/uploads/2026/03/Luka_VAT_w_Polsce_final.pdf [18.04.2026].
21. *Luka VAT w Polsce*, Dudek S., Kotecki L., Walczyk K., Instytut Finansów Publicznych (2026), https://ifp.org.pl/wp-content/uploads/2026/03/Luka_VAT_w_Polsce_final.pdf [01.04.2026].
22. *Nowa luka w VAT wprowadzona w 2025 roku*, Modzelewski W. (2025a), https://ispmodzelewski.pl/serwis/nowa-luka-w-vat-wprowadzona-w-2025-roku/ [18.04.2026].
23. *Nowoczesne instrumenty cyfrowe: JPK i mechanizm podzielonej płatności*, Ministerstwo Finansów (2022), https://www.gov.pl/web/finanse/jpk-split-payment [20.03.2026].

24. *Odliczenie VAT od faktur wystawionych w KSeF*, Poradnik Przedsiębiorcy (2024a), https://poradnikprzedsiebiorcy.pl/-odliczenie-vat-od-faktur-wystawionych-w-ksef [16.04.2026].
25. *Podatek VAT – czym jest i jak funkcjonuje? Część I*, Cholewińska P. (2022), Kujawsko-Pomorski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Minikowie [21.03.2026].
26. *Problemy z KSeF w praktyce księgowej*, Janicki M. (2026), „Gazeta Podatkowa", nr 21 (2313).
27. *Prof. W. Modzelewski: VAT unijny to największe zagrożenie dla uczciwych podatników*, Modzelewski W., INFOR (2025b), https://ksiegowosc.infor.pl/wiadomosci/6899908,prof-w-modzelewski-vat-unijny-to-najwieksze-zagrozenie-dla-uczciwych-podatnikow.html [21.04.2026].
28. Przestępczość w zakresie podatku VAT i oszustwa finansowe zagrożeniem dla systemu bezpieczeństwa państwa polskiego, Bełdzikowski R. (2015), Prokuratura i Prawo [01.04.2026].
29. *Przesunięcie terminu wdrożenia obowiązkowego KSeF*, Ministerstwo Finansów (2025c), https://www.gov.pl/web/finanse/przesuniecie-terminu-wdrozenia-obowiazkowego-ksef [18.04.2026].
30. *Rządowa Tarcza Antyinflacyjna*, Poradnik Przedsiębiorcy (2024b), https://www.gov.pl/web/chronimyrodziny/rzadowa-tarcza-antyinflacyjna [18.04.2026].
31. *Rządowa Tarcza Antyinflacyjna*, Ministerstwo Finansów (2025d), https://www.gov.pl/web/chronimyrodziny/rzadowa-tarcza-antyinflacyjna [18.04.2026].
32. *Stawki i limity VAT*, Ministerstwo Finansów (2026), https://www.podatki.gov.pl/podatki-firmowe/vat/stawki-i-limity/ [18.04.2026].
33. *Superbonus, czyli włoska szansa dla polskich firm*, Rzeczpospolita (2020), https://pro.rp.pl/nowe-rynki/art17055321-superbonus-czyli-wloska-szansa-dla-polskich-firm [18.04.2026].
34. *Tarcza Antyinflacyjna – informacje rządowe* (2026), https://www.gov.pl/web/chronimyrodziny/rzadowa-tarcza-antyinflacyjna [18.04.2026].
35. *Termin odliczenia VAT z otrzymanej faktury – rzeczywisty przebieg zdarzeń*, Poradnik VAT (2026), nr 4 (652), https://czasopismaksiegowych.gofin.pl/poradnik-vat/ [20.04.2026].
36. Ustawa z dnia 11 marca 2004 r. o podatku od towarów i usług (t.j. Dz.U. 2024 poz. 361 z późn. zm.).
37. Ustawa z dnia 16 czerwca 2025 r. o zmianie ustawy o podatku od towarów i usług oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2025 r. poz. 775).
38. Ustawa z dnia 8 stycznia 1993 r. o podatku od towarów i usług oraz o podatku akcyzowym (Dz. U. Nr 11, poz. 50 z późn. zm.).

39. *Uwarunkowania KSeF-u w Polsce i w wybranych krajach Europy*, Kolbusz Z., Bańka W. (2025), „Progress. Journal of Young Researchers", nr 16, s. 221–232.
40. *VAT Gap in the EU. Report 2025*, European Commission (2025), https://taxation-customs.ec.europa.eu/taxation-1/vat-gap_en [01.04.2026].
41. VAT unijny to największe zagrożenie dla uczciwych podatników. Trzeba zrezygnować z pozornych działań uszczelniających i napisać od nowa ustawę o VAT, Modzelewski W. (2025c), INFOR, https://ksiegowosc.infor.pl/wiadomosci/6899908,prof-w-modzelewski-vat-unijny-to-najwieksze-zagrozenie-dla-uczciwych-podatnikow.html [20.04.2026].
42. *Wpływ automatyzacji na prowadzenie ksiąg rachunkowych*, Zeszyty Metodyczne Rachunkowości (2023), nr 19 (595), s. 6, https://www.gofin.pl/rachunkowosc/ [18.04.2026].
43. *Wzrost cen usług księgowych nawet o 30% w związku z wprowadzeniem KSeF*, Radio Rzeszów (2025), https://radio.rzeszow.pl/292970/wzrost-cen-uslug-ksiegowych/ [18.04.2026].
44. *25 lat podatku VAT w Polsce*, Polski Instytut Ekonomiczny (2019), Warszawa, https://pie.net.pl/wp-content/uploads/2019/03/PIE-Historia-VAT.pdf [01.04.2026].

The National e-Invoicing System (KseF) – the Potential for Accounting Process Automation and Improving Tax Collection in Poland

Abstract

The National e-Invoicing System (KSeF) is a new, key digital tool being systematically implemented in Poland by the Ministry of Finance. The main aim of this article is a legal and technical analysis of the system introduced as part of the modernization of the Polish public administration, identifying both its advantages and drawbacks. The study focuses on a detailed characterization of document workflow automation and structured invoices, while also analyzing the platform's impact on the collection of the Value Added Tax (VAT). A comparative analysis with the Italian e-invoicing system was also carried out - the analysis indicates that the digitalization of documents has a significant effect on reducing the VAT gap. The results of the study establishes the conclusion that KSeF will revolutionize the Polish financial and accounting system, even though the initial phase of implementation involves high operational costs, technical errors, and restrictive document correction rules. From the taxpayer's perspective, the most significant advantages of the system include the gradual elimination of paper documentation and faster VAT recovery, while for tax authorities the

key benefit is real-time access to transactions. This eliminates the possibility of backdating invoices, thus limiting the risk of fraud. The Polish KSeF platform has enormous potential, however, it should be implemented in close cooperation between entrepreneurs, accountants, and the Ministry of Finance to refine the system and enhance technical and IT performance.

Key words

national e-Invoicing System, structured invoice, accounting process automation, VAT gap, tax collectability